

УКРАЇНЬСЬКА ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ ЛЮДИНИ

І Н С Т Р У К Ц І Я

ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ
ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО

В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

I. Загальні зауваження

У зв'язку з численними порушеннями права власності громадян України в районі проведення антитерористичної операції, зокрема зайняття військовослужбовцями збройних сил України майна громадян, використання даного майна під час їх участі в проведенні АТО за відсутності відповідних рішень про це з боку органів місцевого самоврядування, у постраждалих осіб виникає право на отримання матеріальної компенсації за примусове відчужене майно в судовому порядку.

Крім того, право власності громадян порушується з боку військовослужбовців в зоні АТО і шляхом викрадення майна приватних осіб.

Порядок отримання компенсацій за примусове відчуження майна регулюється Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» та Порядком розгляду заяв та здійснення виплат для наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2012 року № 998.

Викрадення майна є злочином проти власності, що передбачено розділом 6 Особливої частини Кримінального кодексу України.

II. Дії позивача до подачі позовної заяви до суду

1. До подачі позовної заяви до суду громадянам необхідно:

- 1) звернутися із запитом до органів самоврядування з метою отримання інформації, чи приймалися відповідні рішення про примусове відчуження майна (Додаток № 1);
- 2) подати заяви до Донецької/Луганської обласних військово-цивільних адміністрацій щодо:
 - складання акта про примусове відчуження майна та проведення оцінки примусово відчуженого майна (Додаток № 2);
 - про виплату наступної повної компенсації за примусово відчужене майно (Додаток № 3).

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

2. При підготовці позовної заяви для правильного визначення **відповідачів** по справі необхідно:

- 1) направити запит до Міністерства оборони України, Головного командного центру Генерального штабу Збройних сил України, Галузевого державного архіву Міністерства оборони України;
- 2) звернутися із заявою про кримінальне правопорушення до військової прокуратури щодо викрадення майна громадян військовослужбовцями (Додаток № 5 до інструкції).

Рекомендуємо дочекатися відповідей на зазначені запити та заяви, а потім ці відповіді прикласти до заяви.

ПРИМІТКА. Оскільки існує велика вірогідність, що відповідь може так і не надійти, пропонуємо надсилати заяви та запити рекомендованою поштою із повідомленням про вручення, що буде вашим доказом у суді про те, що ви таку заяву чи запит надсилали.

Якщо відповідь від Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних сил України, Галузевого державного архіву Міністерства оборони України так і не надійде, або позивач отримує відмову в наданні запитуваної інформації, то можна просити суд витребувати таку інформацію (примірник клопотання в додатку до інструкції).

III. Дії позивача під час подачі заяви

1. При написанні заяви (загальний зразок для всіх ситуацій – у Додатку № 6) до суду слід:

- 1) детально описати всі факти, які підтверджують зайняття та викрадення майна позивачів;
- 2) зазначити всіх свідків, акти та довідки, фото- та відеодокази.
- 3) персоналізувати заяву, тобто заповнити решту всіх незаповнених пунктів, а також доповнити відповідними конкретними даними та описами частину заяви, що стосується викладення фактів;
- 4) приділити увагу встановленню фактів, доказам та доказуванню.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

При подачі заяви необхідно довести, що:

1. На момент оскаржуваних подій ви володіли певною нерухомістю (квартирою, будинком тощо), як ви це стверджуєте в заяві.

Доказами у такому випадку є:

- реєстрація місця проживання (якщо ви були прописані у відчуженій нерухомості);
- угоди про купівлю-продаж нерухомості;
- свідоцтва про державну реєстрацію нерухомості, свідоцтво про право на спадщину, свідоцтва про право власності на землю;
- витяги з реєстрів прав на нерухоме майно та технічний паспорт.

2. Ваше майно було примусово відчужене та викрадене. Для цього слід:

1) якомога детальніше описати:

- коли позивач втратив контроль над своїм майном;
- те, що майно зайнято військовими із посиланням на свідків, які можуть підтвердити зазначені факти, на відповідні акти та довідки, фото- та відеодокази тощо.

2) надати до суду разом із позовною заявою будь-які чеки (квитанції, фактури) на викрадене майно, їхні копії (за наявності).

3) посилатися на дані щодо реєстрації заяви про кримінальне правопорушення та дані досудового розслідування (докласти витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань або відповідь правоохоронних органів про реєстрацію вашої заяви).

3. До позовної заяви необхідно заповнити та додати клопотання про допит свідків, із зазначенням їхніх прізвищ, імен та по батькові, адреси проживання та телефони.

4. Заява подається до суду:

- за місцем проживання позивача або за місцем знаходження відповідача;
- самостійно, через юриста, адвоката чи правозахисну організацію.

IV. Узагальнені рекомендації

Таким чином, алгоритм дій при здійсненні захисту права власності, порушене через примусове відчужене майно та крадіжку майна в зоні АТО, наступний:

- а) **написати** заяву про злочин до Головного військового прокурора України (див. Додаток 5);
- б) **звернутися** із запитами до органів місцевого самоврядування з метою отримання інформації щодо прийняття відповідних рішень про примусове відчуження майна (див. Додаток № 1). Подати заяву щодо складення акту про примусове відчуження майна та проведення оцінки примусово відчуженого майна та заяву про виплату наступної повної компенсації за примусово відчужене майно (див. Додаток № 2, 3). Направити запит до штабу Антитерористичної операції СБУ та Міністерства оборони України (див. Додаток № 4);
- в) **дочекатися** відповіді на заяви та запити;
- г) **зібрати** докази наявності в позивача нерухомості та майна, що в ній знаходилося на момент оскаржуваних подій, а також докази на підтвердження фактів зайняття майна військовослужбовцями та викрадення майна;
- д) **підготувати** позовну заяву до суду – особисто або через представника (юриста, адвоката, правозахисну організацію), використовуючи зазначений вище типовий формуляр, в якому вже зазначена основна й загальна для всіх заяв інформація. При цьому вам залишається персоналізувати заяву, заповнивши відповідні пункти заяви чи деталізувавши пункти, в яких зазначено загальну для всіх заяв інформацію;
- е) **додати** до заяви всі зібрані докази, а також інші необхідні документи, зокрема копії звернень до військової прокуратури, органів влади, їхні відповіді, а за відсутності – поштові підтвердження про вручення ваших листів;
- ж) **подати** безпосередньо в канцелярію суду чи надіслати позовну заяву разом із додатками до суду цінним листом з описом. При поданні позовної заяви особисто в канцелярію суду треба роздрукувати другий примірник позовної заяви без додатків, щоб канцелярія суду поставила на ній вхідний штамп.

V. Додатки

Типовий запит щодо прийняття рішення про примусове відчуження майна

**Донецька обласна військово-цивільна
адміністрація**

Адреса: 84306, Донецька обл.,
м. Краматорськ, вул. Олекси Тихого, 6

Або

**Луганська обласна військово-цивільна
адміністрація**

Адреса: 93400, Луганська обл.,
м. Сєверодонецьк, пр-т Центральний, 59

від: П.І.Б.

Адреса, телефон

« » 2020 року

ЗАПИТ

Я, П.І.Б., р.н., мешканка

З я втратила можливість контролю за своєю квартирою/
будинком. 2015/16 року під час відвідування своєї
квартири/будинку мною було встановлено, що моя квартира/будинок
зайнята військовослужбовцями Збройних сил України. Фактично це є
примусовим відчуженням мого майна, оскільки я не маю можливості ним
володіти та користуватися.

Згідно ст. 3 Закону України «Про передачу, примусове відчуження
або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи
надзвичайного стану» *примусове відчуження майна в умовах правового
режиму воєнного чи надзвичайного стану може здійснюватися з
попереднім повним відшкодуванням його вартості. У разі неможливості
попереднього повного відшкодування за примусово відчужене майно
таке майно примусово відчужується з наступним повним відшкодуванням
його вартості.*

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

Статтею 9 зазначеного закону передбачено, що право на відшкодування вартості майна (далі - компенсація) у разі його примусового відчуження в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану мають юридичні особи комунальної і приватної форми власності та фізичні особи, у яких відчужені будівлі, споруди, транспортні засоби та інше майно для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану або для відвернення чи ліквідації ситуацій, що стали причиною введення правового режиму надзвичайного стану, і відповідно їх правонаступники та спадкоємці.

Відповідно до ст. 5 зазначеного Закону рішення про примусове відчуження майна приймається органом виконавчої влади органом виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, військовим командуванням, органом місцевого самоврядування, на які відповідно до указу Президента України про введення правового режиму надзвичайного стану покладено здійснення заходів надзвичайного стану.

На підставі вищезазначеного

ПРОШУ ВАС:

Надати мені інформацію щодо чи було прийнято рішення про примусове відчуження моєї/мого квартири/будинку.

Дата, підпис/П.І.Б.

Додаток 2

**Типова заява щодо складення акту
про примусове відчуження майна
та проведення оцінки майна**

**Донецька обласна військово-цивільна
адміністрація**

Адреса: 84306, Донецька обл.,
м. Краматорськ, вул. Олекси Тихого, 6

Або

**Луганська обласна військово-цивільна
адміністрація**

Адреса: 93400, Луганська обл.,
м.Севєродонецьк, пр-т Центральний, 59

від: П.І.Б.

Адреса, телефон

« » 2020 року

ЗАЯВА

Я, П.І.Б., ... р.н., мешканка

З я втратила можливість контролю за своєю квартирою/
будинком. 2015/16 рокупід час відвідування своєї
квартири/будинку мною було встановлено, що моя квартира/будинок
зайнята військовослужбовцями Збройних сил України. Фактично це є
примусовим відчуженням мого майна.

Статтею 9 Закону України «Про передачу, примусове відчуження
або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи
надзвичайного стану» передбачено, що *право на відшкодування вартості
майна (далі - компенсація) у разі його примусового відчуження в умовах
правового режиму воєнного чи надзвичайного стану мають юридичні
особи комунальної і приватної форми власності та фізичні особи, у яких
відчужені будівлі, споруди, транспортні засоби та інше майно для потреб
держави в умовах правового режиму воєнного стану або для відвернення
чи ліквідації ситуацій, що стали причиною введення правового режиму
надзвичайного стану, і відповідно їх правонаступники та спадкоємці.*

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ
ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

Статтями 5 та 7 зазначеного Закону передбачено, що рішення про примусове відчуження майна приймається органом виконавчої влади органом виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, військовим командуванням, органом місцевого самоврядування, на які відповідно до указу Президента України про введення правового режиму надзвичайного стану покладено здійснення заходів надзвичайного стану та які прийняли рішення про таке відчуження, про що складається акт про примусове відчуження або вилучення майна.

Відповідно до ст. 11 Закону *попереднє повне відшкодування вартості примусово відчуженого майна здійснюється на підставі документа, що містить висновок про вартість майна на дату його оцінки, яка проведена у зв'язку з прийняттям рішення про його примусове відчуження.*

На підставі вищезазначеного

ПРОШУ ВАС:

1. *Скласти акт про примусове вилучення моєї/мого квартири/будинку;*
2. *Провести оцінку вартості моєї/мого квартири/будинку.*

.....
Дата, підпис/П.І.Б.

Додаток 3

**Типова заява про виплату наступної повної компенсації
за примусово відчужене майно**

**Донецька обласна військово-цивільна
адміністрація**

Адреса: 84306, Донецька обл.,
м. Краматорськ, вул. Олекси Тихого, 6

Або

**Луганська обласна військово-цивільна
адміністрація**

Адреса: 93400, Луганська обл.,
м.Севєродонецьк, пр-т Центральний, 59

від: П.І.Б.

Адреса, телефон

« » 2020 року

ЗАЯВА

**про виплату наступної повної компенсації
за примусово відчужене майно**

Я, П.І.Б., р.н., мешканка

З я втратила можливість контролю за своєю квартирою/будинком.2015/16 року під час відвідування своєї квартири/будинку мною було встановлено, що моя квартира/будинок зайнята військовослужбовцями Збройних сил України. Фактично це є примусовим відчуженням мого майна.

Зазначений факт підтверджується: (вказати на докази підтвердження на зайняття квартири/будинку військовослужбовцями).

Статтю 9 Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» передбачено, що *право на відшкодування вартості майна (далі - компенсація) у разі його примусового відчуження в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану мають юридичні особи комунальної і приватної форми власності та фізичні особи, у яких відчужені будівлі, споруди, транспортні засоби та інше майно для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану або для відвернення*

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

чи ліквідації ситуацій, що стали причиною введення правового режиму надзвичайного стану, і відповідно їх правонаступники та спадкоємці.

Згідно п. 3 Порядку розгляду заяв та здійснення виплат для наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2012 року № 998 (надалі – Порядок), заява про виплату наступної повної компенсації за примусово відчужене майно (далі - заява) приймається, обліковується і розглядається за місцем відчуження майна в умовах правового режиму надзвичайного стану - органом виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, військовим командуванням, органом місцевого самоврядування, на які відповідно до указу Президента України про введення правового режиму надзвичайного стану покладено здійснення заходів надзвичайного стану та які прийняли рішення про таке відчуження.

Відмова у прийнятті та розгляді заяви не допускається.

Відповідно до п. 7, 8 Порядку за результатами розгляду заяви органи, зазначені у пункті 3 цього Порядку, оформлюють висновок про здійснення виплат для наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану (далі - висновок).

Виплата повної компенсації здійснюється органами, що прийняли рішення про примусове відчуження майна, у порядку черговості оформлення висновків за рахунок і в межах коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану.

На підставі вищезазначеного

ПРОШУ ВАС:

- 1.** Розглянути зазначену заяву про виплату наступної повної компенсації за мою примусово відчужену квартиру/будинок;
- 2.** Оформити висновок про здійснення виплат для наступної повної компенсації за примусово відчужену квартиру/будинок;
- 3.** Виплатити мені повну компенсацію за мою примусово відчужену квартиру/будинок.

.....
Дата, підпис/П.І.Б.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ
ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

Додаток 4

Типовий запит щодо місць дислокації військовослужбовців

Міністерство оборони України

Адреса: 03168, м. Київ, пр-т
Повітрофлотський, 6

**Головний командний центр
Генерального штабу Збройних сил
України**

Адреса: 03168, м. Київ, пр-т
Повітрофлотський, 6

**Галузевий державний архів
Міністерства оборони України**

Адреса: 02093, м. Київ,
вул. Бориспільська, 16

від: П.І.Б.

Адреса, телефон

« » 2020 року

ЗАПИТ

Я, П.І.Б., ... р.н., мешканка

Дата, підпис/П.І.Б.

З початку проведення АТО в Донецькій/Луганській області, місто/
селище було зайнято
військовими Збройних сил України. В цей період мирні громадяни, в тому
числі і я втратили контроль над своєю домівкою. Після отримання доступу
до своєї квартири я виявила те, що двері в її квартиру були взламани,
частина майна була викрадена, частина зламана та в квартирі проживали
військовослужбовці. Про що мною було подано заяву про кримінальне
правопорушення.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ
ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

На підставі вищезазначеного

ПРОШУ ВАС:

Надати мені інформацію щодо дислокації військовослужбовці Збройних сил України та Національної гвардії України в місті/селищі в період з 2014/15/16 року по 2014/15/16.

.....

Дата, підпис/П.І.Б.

Додаток 5

Типова заява до правоохоронних органів України

Головної військової прокуратури

України

м. Київ, вул. Різницька, 13/15, 01011

від: П.І.Б.

Адреса, телефон

ЗАЯВА

**про кримінальне правопорушення
(в порядку статті 214 КПК)**

Я, П.І.Б., ... р.н., мешканка(зазначити місце знаходження нерухомого майна, де відбулася крадіжка) володію наступним нерухомим майном: З 2014/15 року місто/селище підконтрольне українській владі та контролюється військовими (вказати якими військовими батальйонами чи частинами контролюється населений пункт).

..... мій дім (квартиру) було пограбовано військовими З дому було викрадено: (зазначити, що саме, все детально описати). Свідками зазначених обставин є:, а факт викрадення майна підтверджується також рядом фото, відео, довідками, актами (зазначити докази, яким підтверджується викрадення майна).

Зазначене свідчить про наявність в діях військовослужбовців ЗСУ ознак складу злочину, передбаченого ч. 3 ст. 185 Кримінального кодексу України (надалі – КК), тобто крадіжка поєднана з проникненням у житло.

Згідно до Наказу ГПУ від 29.08.2014 року №12гн: слідчим військових прокуратур здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 402-421, 425-435 КК України, а також вчинених військовослужбовцями правоохоронних органів та іншими особами, зазначеними у частині 4 статті 216 КПК України, які проходять службу та/або працюють в державних органах чи установах, указаних у пункті 1 цього наказу.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ
ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

Відповідно до ст. 214 КПК *слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування.*

На підставі вищезазначеного ст. 185 Кримінального кодексу України, ст. ст. 214, 216 Кримінального процесуального кодексу України, п. 7 Наказу ГПУ від 29.08.2014 року №12гн

ПРОШУ ВАС:

- 1.** Зареєструвати заяву про вчинене кримінальне правопорушення в реєстрі досудових розслідувань з попередньою правовою кваліфікацією за ч. 3 ст. 185 Кримінального Кодексу України, та повідомити мені номер досудового провадження.
- 2.** Розпочати досудове розслідування за викрадення мого майна під час якого: встановити осіб, що вчинили злочин, допитати свідків.
- 3.** Визнати мене потерпілим у рамках даного кримінального провадження;
- 4.** Поінформувати мене про результати розгляду даної заяви за адресою:

Додатки (якщо є; перерахувати та додати до заяви)

Про кримінальну відповідальність за ст.383 КК України мені відомо.

.....
Дата, підпис/П.І.Б.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ
ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

Мар'їнський районний суд Донецької області
Адреса: 85612- 85614, м. Курахове,
вул.Плеханова (Енергетиків), 22
Тел. 0952519937

Позивач: **ПІБ**
Адреса:
Тел.
e-mail:

Відповідач 1: **Міністерство оборони України**
Код ЄДРПУ 00034022
Адреса: 03168, м. Київ,
проспект Повітрофлотський, 6
тел. 044-454-44-04, e-mail: admou@mil.gov.ua

Відповідач 2: **Державна казначейська служба**
Код ЄДРПУ 37567646
Адреса: 01601, м. Київ, вул. Бастіонна, 6,
тел./факс: +38044 281 49 18,
e-mail:office@treasury.gov.ua

Відповідач 3: **Держава Україна в особі**
Кабінету Міністрів України
Код ЄДРПУ 00019442
Адреса: 01008, м. Київ,
вул. Грушевського,12/2
Тел.: (044) 256-63-33

Сума позову: грн.

ПОЗОВНА ЗАЯВА
про виплату компенсації за примусово відчужене майно
та стягнення матеріальної шкоди

Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» від 14.04.2014 року № 405/2014 розпочато антитерористичну операцію.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ

ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

Розпорядженнями Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція» від 30 жовтня 2014 року № 1053-р та «Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України» від 2 грудня 2015 року № 1275-року м. Мар'їнка, Донецької області відноситься до населених пунктів, на території яких здійснюється антитерористична операція.

Я,, є власницею/власником будинку/квартири з господарськими будівлями та спорудами (в разі наявності), що знаходиться за адресою:, на підставі (якщо співвласників декілька, то зазначити всіх в якості позивачів).

Цей будинок/квартира був єдиним об'єктом нерухомої власності, що належав нашій родині і використовувався для нашого постійного проживання. В будинку/квартирі знаходилися все наше майно.

До 201..... року Позивачі постійно користувалися своєю квартирою/будинком. Через постійні обстріли м. 201..... року Позивачі були змушені виїхати з міста. В подальшому м. була зайнято військовослужбовцями Збройних Сил України, та мирних громадян в м. не допускають.

Після зайняття міста військовослужбовцями Збройних Сил України Позивачі дізналися про те, що їх квартира зайнята військовослужбовцями Збройних Сил України.

Таким чином, квартира Позивачів примусово відчужена військовослужбовцями та пограбована військовослужбовцями. Свої позовні вимоги обґрунтовуємо наступними доводами та обставинами:

Стаття 41 Конституції України вказує на те, що ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним.

Відповідно до частини першої статті 319 ЦК України власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд.

Згідно із частиною першою статті 321 ЦК України *право власності є непорушним. Ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні.*

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ

ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

У статті першій Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ратифікованого Законом України від 17.07.1997 року № 475/97-ВР «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції», зазначено, що *кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.*

Відповідно до ст. 56 Конституції України, *кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.*

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України *цивільний захист - це функція держави (саме вона і є відповідачем по справі), спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період (стаття 4).*

Згідно пункту 24 ст. 2 Кодексу надзвичайна ситуація - це обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.

До надзвичайних ситуацій залежно від характеру походження подій, що можуть зумовити виникнення надзвичайних ситуацій на території України, належать, зокрема, соціальні та воєнні (пункт 4 ст. 5 Кодексу).

Тобто антитерористична операція, яка проводиться зокрема, м.
....., на території є надзвичайною ситуацією.

(1) Наказом Президента «Про часткову мобілізацію», затвердженого Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ

ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

часткову мобілізацію» від 15 січня 2015 року № 113-VIII було оголошено та проведено протягом 2015 року часткову мобілізацію у три черги протягом 210 діб із дня набрання чинності цим Указом. Місцевим органам виконавчої влади за участю органів місцевого самоврядування, із залученням підприємств, установ та організацій усіх форм власності організувати і забезпечити в установленому порядку виділення тимчасово будівель, споруд, земельних ділянок, транспортних та інших матеріально-технічних засобів, надання послуг Збройним силам України, Національній гвардії України, іншим військовим формуванням України відповідно до мобілізаційних планів.

Під час дії мобілізації, з 201..... року позивачі втратили можливість контролювати свою квартиру. В період з 201..... року під час відвідування своєї квартири Позивачі та інші свідки встановили, що квартира Позивачів зайнята військовослужбовцями Збройних сил України.

У цьому контексті Позивачі звертаються до практики **Європейського Суду з прав людини** у справі Лоїзиду проти Туреччини, яка стосувалася тривалої відсутності у заявниці доступу до її власності, що було пов'язано з турецькою окупацією північної частини Кіпру.

У § 63 рішення у справі Лоїзиду проти Туреччини Суд вказав, що тривала відмова в праві доступу до власності фактично призводить до повної втрати контролю над нею, так само як і до втрати можливості користуватися нею, і це має розглядатися як втручання в права, передбачені статтею 1 Протоколу № 1 Конвенції. Подібне втручання, поза всяким сумнівом, є порушенням права на мирне володіння своїм майном. У зв'язку з цим Суд вважає, що фактична неможливість здійснення цього права є таким же порушенням Конвенції, як і перешкода юридичного характеру.

Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» громадяни зобов'язані: надавати в установленому порядку під час мобілізації будівлі, споруди, транспортні засоби та інше майно, власниками яких вони є, Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, Оперативно-рятувальній службі цивільного захисту **з наступним відшкодуванням державою їх вартості** в порядку, встановленому законом».

Отже, держава зобов'язана відшкодовувати громадянам вартість вилучених в них будівель. Проте на даний момент відсутній встановлений законом порядок отримання такої компенсації.

Статтею 8 Цивільного кодексу України передбачено, що якщо цивільні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими актами цивільного

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ

ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

законодавства або договором, вони регулюються тими правовими нормами цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, що регулюють подібні за змістом цивільні відносини (аналогія закону).

Так порядок примусового відчуження майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану регулюється Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» та Порядком розгляду заяв та здійснення виплат для наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2012 року № 998. Зазначений Закон та Порядок може за аналогією застосовуватися до правовідносин щодо примусового вилучення майна в умовах особливого стану та мобілізації.

Згідно ст. 3 Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» примусове відчуження майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану може здійснюватися з попереднім повним відшкодуванням його вартості. У разі неможливості попереднього повного відшкодування за примусово відчужене майно таке майно примусово відчужується з наступним повним відшкодуванням його вартості.

Статтею 9 зазначеного закону передбачено, що право на відшкодування вартості майна (далі - компенсація) у разі його примусового відчуження в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану мають юридичні особи комунальної і приватної форми власності та фізичні особи, у яких відчужені будівлі, споруди, транспортні засоби та інше майно для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану або для відвернення чи ліквідації ситуацій, що стали причиною введення правового режиму надзвичайного стану, і відповідно їх правонаступники та спадкоємці.

Статтями 5 та 7 зазначеного Закону передбачено, що рішення про примусове відчуження майна приймається органом виконавчої влади органом виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, військовим командуванням, органом місцевого самоврядування, на які відповідно до указу Президента України про введення правового режиму надзвичайного стану покладено здійснення заходів надзвичайного стану та які прийняли рішення про таке відчуження, про що складається акт про примусове відчуження або вилучення майна.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

Відповідно до ст. 11 Закону попереднє повне відшкодування вартості примусово відчуженого майна здійснюється на підставі документа, що містить висновок про вартість майна на дату його оцінки, яка проведена у зв'язку з прийняттям рішення про його примусове відчуження.

Згідно п. 3 Порядку розгляду заяв та здійснення виплат для наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2012 року № 998 (далі – Порядок), до заяви про виплату наступної повної компенсації за примусово відчужене майно додаються акт про примусове відчуження майна та висновок про вартість такого майна.

В свою чергу досі ані Донецькою обласною адміністрацією, ані військово-цивільної адміністрацією Донецької області не було прийнято відповідного рішення та не було складено акт про примусове відчуження майна. На звернення позивачів щодо складення такого акту їм було відмовлено у складенні відповідних документів. А на подану заяву про виплату наступної повної компенсації за примусово відчужене майно відмовлено в виплаті зазначеної компенсації.

Відповідно до ст. 13 *Спори, пов'язані з відшкодуванням вартості примусово відчуженого майна, вирішуються в судовому порядку.*

Згідно п. 9 Порядку *спори, пов'язані з виплатою наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, вирішуються в судовому порядку.*

Таким чином, на даний момент, не зважаючи на фактичне примусове відчуження квартири позивачів, їм було відмовлено у виплаті компенсації за примусово відчужену квартиру в умовах мобілізації та особливого стану. Тому позивачі вимушені звернутися до суду в метю отримання компенсації за свою примусово відчужену квартиру.

Факт примусового відчуження квартири Позивачів підтверджується наступними доказами:

1. Довідкою місцевої адміністрації (Додаток № 4);
2. Показами позивачів та показаннями свідків – мешканців м., які бачили факт зайняття військовослужбовцями Збройних сил України, квартири Позивачів (Додаток № 5);
3. Фото з квартири Позивачів, зроблені позивачами в 2015 р., під час отримання доступу до своєї квартири, які підтверджують факт зайняття військовослужбовцями Збройних сил України квартири Позивачів (Додаток № 6);

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

4. Відеозаписами, які підтверджують розташування військових в м.
..... та безпосередньо в квартирі позивачів, які знаходяться за
посиланням (Додаток № 7).

Отже, враховуюче фактичне примусове відчуження квартири Позивачів, вони мають право на отримання компенсації за свою примусово відчужену квартиру.

Згідно наказу Мінрегіону від 27 жовтня 2015 року № 273 «Про показники опосередкованої вартості спорудження житла за регіонами України» затверджено та рекомендовано до застосування показники опосередкованої вартості спорудження житла за регіонами України (розраховані станом на 1 жовтня 2015 року), зокрема, по Донецькій області вартість 1 м² загальної площі квартир будинку (з урахуванням ПДВ), затверджена 7 943 грн, по Луганській області вартість 1 м² загальної площі квартир будинку (з урахуванням ПДВ), затверджена 7256 грн. Відповідно до зазначених показників опосередкованої вартості спорудження житла у регіонах України вартість компенсації за свою примусово відчужену квартиру позивачі оцінюють у 800 654, 40 гривень, оскільки зазначена сума складала середню вартість звичайного будинку в Донецькій області до моменту проведення антитерористичної операції.

Пунктом 2 ч. 1 ст. 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» відшкодування громадянам вартості примусово відчуження будівель здійснюється державою.

Відповідно до ст. 48 ЦПК України держава може виступати стороною у цивільному процесі. Проте держава є особливим суб'єктом цивільного судочинства, оскільки не може здійснювати в суді свої права безпосередньо.

Відповідно до частини 4 ст. 58 ЦПК України державу представляють відповідні органи державної влади в межах їх компетенції через свого представника, тобто свою цивільну процесуальну правосуб'єктність держава реалізує через відповідні органи державної влади за допомогою особливого інституту процесуального представництва держави.

Відповідно до ст. 1 Закону України від 27.02.2014 року № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України» *Кабінет Міністрів України (Уряд України) входить до системи органів державної влади України та є вищим органом у системі органів виконавчої влади.*

(2) Під час відвідування своєї квартири Позивачами було встановлено крадіжку особистих речей, техніки, меблів та іншого (повний перелік

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ

ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

викрадених речей в додатку № 9) на загальну суму грн. Відповідно до цього Позивач-1 звернулася з заявою про кримінальне правопорушення. За зазначеною заявою внесено дані в Єдиний реєстр досудових розслідувань за № за фактом з попередньою правовою кваліфікацією за ч. 3 ст. 185 КК України. Під час досудового розслідування зазначеного кримінального провадження встановлено, що **злочини були вчинені військовослужбовцями Збройних сил України** (Додаток № 8, 9).

Відповідно до ст. 22 ЦК України особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування.

Збитками є, зокрема, втрати, яких особа зазнала у зв'язку із викраденням майна.

Таким чином, є всі підстави цивільно-правової відповідальності, а саме: наявність шкоди, протиправна поведінка заподіювача шкоди, причинний зв'язок між протиправною поведінкою та шкодою. Статтею 1177 Цивільного кодексу України регламентується відшкодування (компенсація) шкоди фізичній особі, яка потерпіла від кримінального порушення відповідно до закону, якщо особа, яка скоїла кримінальне порушення не встановлена, майнова шкода відшкодовується за рахунок Державного бюджету. Крім того, ст. 1166 ЦК України та ст. 1167 ЦК України передбачає загальні засади відшкодування матеріальної шкоди.

Так відповідно до ч. 1 ст. 1166 ЦК України майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, а також шкода, завдана майну фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала. Особа, яка завдала шкоди, звільняється від її відшкодування, якщо вона доведе, що шкоди завдано не з її вини.

Таким чином, матеріальна шкода завдана позивачам вчиненням злочину – викрадення їх майна – вчинена працівниками Міністерства оборони України під час виконання ними службових обов'язків (проходження військової служби).

Відповідно до статті 1172 Цивільного кодексу України, юридична або фізична особа відшкодовує шкоду, завдану їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків.

Таким чином, відшкодування матеріальної шкоди за дії військовослужбовцями Збройних сил України несе Відповідач 1 – Міністерство оборони України.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ

ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

(3) Згідно п. 6 ч. 1 ст. 5 Закон України «Про судовий збір» від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються позивачі - у справах про відшкодування матеріальних збитків, завданих внаслідок вчинення кримінального правопорушення.

Отже, Позивачі не отримали жодного відшкодування за зайняття їхньої квартири військовослужбовцями, та майно з квартири Позивачів було викрадено військовослужбовцями, (про що 17.07.2015 року внесено дані в Єдиний реєстр досудових розслідувань за №).

Тому Позивачі мають бути звільнені від сплати судового збору за позовні вимоги щодо відшкодування матеріальної шкоди в цій частині (за позовні вимоги в сумі грн.).

Крім того, згідно п. 13 ч. 2 ст. 3 Закон України «Про судовий збір» судовий збір не справляється за подання позовної заяви про відшкодування шкоди, заподіяної особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їх посадовою або службовою особою, а так само незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури або суду.

Також Позивачі є внутрішньо переміщеними особами, вимушені наразі орендувати житло, та мають низьку заробітну плату та пенсію. Відповідно до довідок про доходи (Додатки № 11, 12), Позивач 1 отримує прибуток у розмірі на місяць, а Позивач 2 – у розмірі на місяць. Немає жодних підстав вважати, що фінансовий стан Позивачів якимось чином поліпшиться у майбутньому.

Відповідно, Позивачі не в змозі оплатити передбачений законом судовий збір за заявлення позовних вимог у розмірі грн., який за ст. 4 Закону України «Про судовий збір» має складати

В той же час, у § 66 рішення «Креуз проти Польщі» **Європейський Суд з прав людини** вказав, що судова влада має забезпечити належний баланс між інтересами держави у стягненні судових зборів за розгляд позовів, з одного боку, та правом позивача на звернення до суду, з другого боку. Сплата судового збору не повинна перешкоджати доступу до правосуддя, ускладнювати цей доступ таким чином і такою мірою, щоб завдати шкоди самій суті цього права.

У § 39-42 рішення «Вейсман проти Румунії» **Європейський Суд з прав людини** визнав непропорційним встановлення фіксованої суми судового збору, що не бере до уваги фінансове становище заявників, особливо враховуючи, що ця фінансова перешкода постала при зверненні до суду першої інстанції.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

У § 31 рішення **Європейського суду з прав людини** «Беян проти Румунії» вказано, що сума судового збору, що складала **більше двох місячних доходів родини заявників**, є надмірною, особливо враховуючи, що у відповідний період часу пенсії заявників були навіть меншими за середню зарплату по країні. ЄСПЛ відзначив, що розмір суми збору складав надмірні витрати для заявників, і що важко уявити, яким чином вони повинні були самостійно знайти таку суму». Як результат, Суд констатував порушення § 1 ст. 6 Європейської конвенції (право на справедливий суд) і призначив сплатити справедливу сатисфакцію в розмірі 5 тис. євро.

Позивачі також звертаються до ст. 8 Закону України «Про судовий збір *враховуючи майновий стан сторони, суд може своєю ухвалою відстрочити або розстрочити сплату судового збору на певний строк, але не довше ніж до ухвалення судового рішення у справі.* **Суд може зменшити розмір судового збору або звільнити від його сплати на підставі, зазначеній у частині першій цієї статті (розмір судового збору перевищує 5 відсотків розміру річного доходу позивача - фізичної особи за попередній календарний рік та предметом позову є захист соціальних, трудових, сімейних, житлових прав, відшкодування шкоди здоров'ю).**

На підставі вищезазначеного та керуючись ст. 56 Конституції України, ст.ст. 8, 22, 23, 1166, 1167, 1172 Цивільного кодексу України, ст. 175-177 Цивільного процесуального кодексу України, ст. 86 Кодексу цивільного захисту України, ст. 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану», Законом України «Про судовий збір», Порядком розгляду заяв та здійснення виплат для наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану,

ПРОШУ СУД:

1. Прийняти позовну заяву до розгляду та відкрити провадження у справі.
2. Стягнути з Держаної казначейської служби України та Держави Україна на особі Кабінету Міністрів України на користь компенсацію за примусово відчужене майно – квартиру Позивачів в сумі грн.
3. Стягнути з Міністерства оборони України на користь заподіяну їм військовими Збройних сил України матеріальну шкоду в сумі грн.
4. Звільнити Позивачів від сплати судового збору.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ
ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

Додатки:

1. Копія документів на право власності на будинок/квартиру
2. Копія довідки
3. Клопотання про допит свідків;
4. Фото;
5. Диск із відеозаписом;
6. Копія витягу з кримінального провадження №
7. Довідка про доходи
8. Копія позовної заяви для відповідачів

« » 2020 року ПІБ

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ
ЗА ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНЕ МАЙНО В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

Мар'їнський районний суд

**Донецької
області**

Адреса: 85612- 85614,
м. Курахове,
вул.Плеханова (Енергетиків), 22
Тел. 0952519937

Позивач:

ПІБ

Адреса:

Тел.

e-mail:

КЛОПОТАННЯ
про допит свідків

Відповідно до ст. 69 Цивільного процесуального кодексу України (надалі - ЦПК) *свідком може бути кожна особа, якій відомі будь-які обставини, що стосуються справи.*

Згідно ч. 3 ст. 91 ЦПК заява про виклик свідка має бути подана до або під час підготовчого судового засідання, а якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження, - до початку першого судового засідання у справі.

Факт зайняття моєї квартири/ мого будинку військовослужбовцями та пограбування моєї квартири/ мого будинку може бути підтверджений показами наступних свідків: (зазначити ПІБ всіх свідків).

На підставі вищезазначеного, керуючись ст.ст. 43, 69, 91 Цивільного процесуального кодексу України

ПРОШУ СУД:

Викликати до суду та допитати в якості свідків:

ПІБ (адреса:, тел.);

ПІБ (адреса:, тел.);

« » 2020 року ПІБ

Пропоновану публікацію розроблено за сприяння Норвезької ради у справах біженців (NRC) в рамках здійснення гуманітарної діяльності за фінансової підтримки Європейського Союзу. Зміст цієї публікації жодною мірою не відображає офіційну точку зору Європейського Союзу та Норвезької ради у справах біженців. Європейська Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в публікації.

НОРВЕЗЬКА РАДА У
СПРАВАХ БІЖЕНЦІВ

Фінансується в рамках
цивільного захисту
та гуманітарної допомоги
Європейського Союзу